

Ομιλία στο συνέδριο "Νοτιοανατολική Ευρώπη :Κρίση και Προοπτικές"
(13/11/2009)

Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΔΥΤΙΚΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΔΟΧΗ ΑΛΛΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Κύριοι Υπουργοί,

Κύριοι Πρέσβεις,

Κυρίες και κύριοι,

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί, διαχρονικά, ένα σημαντικό, αυτοτελές κεφάλαιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και όχι, απλώς, επακόλουθο της επιτυχίας της Κοινότητας ή της έννοιας της Κοινής Αγοράς. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, εξ αρχής, αποσκοπούσε και εξακολουθεί να αποσκοπεί στην ειρηνική ενοποίηση της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν είναι και δεν πρέπει να είναι μία κλειστή λέσχη των έξι ιδρυτικών μελών. Αντιθέτως, η προσχώρηση νέων κρατών-μελών υπήρξε θέμα αιχμής που απασχόλησε, επανειλημμένα, την Ευρωπαϊκή Ένωση στις μείζονες φάσεις της εξέλιξής της.

Η διεύρυνση, λοιπόν, αποτελεί ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία στην διάθεση της Ε.Ε. για την εμπέδωση της ειρήνης, της σταθερότητας και της ευημερίας στην Ευρώπη. Αυτή η αλήθεια ισχύει, ίσως, ακόμη περισσότερο για τον χώρο της Νοτιοανατολικής

Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επανειλημμένα, και στο ανώτερο επίπεδο, επιβεβαιώσει την ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων. Η περιοχή αυτή δεν μπορεί και δεν πρέπει να μείνει απύσχα από την ενωμένη Ευρώπη.

Στην πορεία αυτή των Δυτικών Βαλκανίων προς την Ε.Ε., οι περιπτώσεις προσχώρησης άλλων χωρών της περιοχής, και ιδιαίτερα η πρόσφατη ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας αποτελούν χρήσιμο προηγούμενο. Η Ελλάδα ως παλαιό κ-μ το αντιλαμβάνεται και αναγνωρίζει. Με την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ε.Ε., την 1^η Ιανουαρίου 2007, ολοκληρώθηκε η πέμπτη διεύρυνση στην ιστορία της Ένωσης. Διεύρυνση η οποία σήμανε και συμβολικά την επανένωση της επί δεκαετίες χωρισμένης ηπείρου. Και μάλιστα έχει σημασία ότι επρόκειτο για την πρώτη φορά μετά την ένταξη της Ελλάδας στην τότε ΕΟΚ, το 1981, που άλλες βαλκανικές χώρες γίνονταν μέλη της Ένωσης.

Η πορεία της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας προς την Ε.Ε. ασφαλώς πέρασε από διάφορες φάσεις. Η ένταξή τους αποτέλεσε το επιστέγασμα μίας διαδικασίας που ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με την υπογραφή από την Βουλγαρία το 1993, και την Ρουμανία το 1995, Ευρωπαϊκών Συμφωνιών. Μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι το 1999 για την διεύρυνση της ομάδας των υποψηφίων για ένταξη χωρών σε 12, οι διαπραγματεύσεις Ρουμανίας και Βουλγαρίας, άρχισαν πια το 2000.

Όμως, τελικά ένα χρόνο μετά, οι δύο βαλκανικές χώρες διαχωρίστηκαν από την ομάδα των 12, εξαιτίας των ελλειμμάτων που διαπιστώθηκαν στην υιοθέτηση και εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου, στους τομείς, κυρίως, της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης το 2003, επί Ελληνικής Προεδρίας, εκτός από τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, αποτέλεσε σταθμό και για τις Βουλγαρία και Ρουμανία, καθώς επιβεβαίωσε ότι οι δύο αυτές χώρες αποτελούσαν «μέρος της ίδιας περιεκτικής και αμετάκλητης διαδικασίας διεύρυνσης», καθώς και ότι στόχος ένταξής τους είναι το έτος 2007. Τελικά, μετά από επίμονες προσπάθειες και επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων, ο παραπάνω στόχος επετεύχθη και οι δύο χώρες έγιναν το 26^ο και 27^ο στη σειρά κράτη-μέλη της Ένωσης.

Η αξιοσημείωτη διαφορά σε σχέση με την ένταξη των άλλων Κεντροευρωπαϊκών χωρών είναι ότι, στην περίπτωση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, οι δυσκολίες που υπήρχαν, μέχρι την τελευταία στιγμή, σε έναν αριθμό τομέων, και ιδιαίτερα σε αυτόν της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών υποθέσεων, είχαν ως αποτέλεσμα η προσχώρηση των δύο χωρών στην Ε.Ε. να γίνει με την παράλληλη εφαρμογή «συνοδευτικών μέτρων», τα οποία εισηγήθηκε η Επιτροπή και απεδέχθη το Συμβούλιο, και τα οποία συνδυάζουν την παροχή συνδρομής με την απειλή κυρώσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η

μεταρρύθμιση του συστήματος δικαιοσύνης και η πάταξη της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος εξακολουθούν να αποτελούν τομείς μείζονος ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και στην περίπτωση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων.

Ποια είναι τα πολιτικά συμπεράσματα από την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην ΕΕ; Σίγουρα η προσχώρησή τους, αποτέλεσμα των συνεχών προσπαθειών τους, αποτελεί σημείο καμπής, πρώτον για τις ίδιες, στην πορεία τους προς ένα καλύτερο μέλλον. Δεύτερον, είναι σημείο καμπής για το μέλλον ολόκληρης της περιοχής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, αφού προσέδωσε νέα ώθηση στην περιφερειακή συνεργασία, στην βάση του σεβασμού των ευρωπαϊκών αρχών και αξιών. Για την ίδια την Ε.Ε., η διεύρυνσή της προς τα Βαλκάνια παρέχει σημαντικές και πολλές ευκαιρίες για έναν πιο ενεργό ρόλο στην περιοχή. Όσο δε για την Ελλάδα, προσέφερε και προσφέρει νέες προοπτικές για την διμερή συνεργασία με τους δύο γείτονες και εταίρους μας.

Επιτρέψτε μου να αναφερθώ αναλυτικότερα στα παραπάνω:

Για την χώρα μας, το επόμενο κύμα διεύρυνσης δεν είναι, απλώς, ένα ακόμη βήμα προς τα εμπρός. Είναι ένα ιστορικό στοίχημα. Είναι στοίχημα διότι στην ουσία αφορά αποκλειστικά την γειτονιά μας. Έχουμε κάθε λόγο, λοιπόν, να είμαστε ενεργοί σε αυτήν την διαδικασία και να γίνουμε εμείς η ατμομηχανή της πορείας της περιοχής μας προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Ως χώρα που έχει ωφεληθεί από την διεύρυνση, η Ελλάδα γνωρίζει ότι η λεγόμενη «διευρυνσιακή κόπωση» δεν πρέπει να επηρεάσει την ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων.

Η Ελλάδα κέρδισε πολλαπλώς από την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση: εδραίωσε και εμβάθυνε τους δημοκρατικούς της θεσμούς, εξασφάλισε πόρους και ερείσματα για την οικονομική της ανάπτυξη και πέτυχε να συμμετάσχει, ισότιμα, σε μία οικονομική και πολιτική δύναμη και να έχει λόγο στις αποφάσεις που λαμβάνονται από αυτήν. Σήμερα η πλειοψηφία των Ελλήνων αναγνωρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η βάση πάνω στην οποία χτίζεται η ασφάλεια, η οικονομική ανάπτυξη και η πρόοδος. Μπορεί και πρέπει να αποτελέσει την βάση και για την ευρύτερη περιοχή μας.

Επιπλέον, με την χώρα μας να αναλαμβάνει τον ηγετικό ρόλο στην καθοδήγηση των Δυτικών Βαλκανίων προς την ενταξιακή τους πορεία, ένα νέο πλαίσιο περιφερειακής συνεργασίας θα μπορούσε να

δημιουργηθεί με έμφαση στην πράσινη ανάπτυξη, την περιβαλλοντική προστασία, την ενεργειακή ασφάλεια μέσω της αξιοποίησης ανανεώσιμων και εναλλακτικών πηγών ενέργειας. Αυτή η νέα πολιτική της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης που επιζητεί να εφαρμόσει η Ε.Ε. μπορεί να αναδειχθεί και στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο, που είναι και ο πλέον ενδεδειγμένος από γεωπολιτικής απόψεως. Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να προωθήσει την πολιτική αυτή και να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στην επίτευξη σταθερής και βιώσιμης ανάπτυξης στην περιοχή της.

Η χώρα μας υπήρξε και παραμένει πρωτοπόρος της ευρωπαϊκής πορείας όλων των Βαλκανίων προς την Ε.Ε. Ήταν επί Ελληνικής Προεδρίας της Ε.Ε., το 2003, που διαμορφώθηκε η γνωστή Ατζέντα της Θεσσαλονίκης, η οποία αποτέλεσε τον επίσημο σταθμό και πυξίδα στην μέχρι σήμερα ευρωπαϊκή πορεία των γειτόνων μας των Δυτικών Βαλκάνιων. Και σήμερα, μετά από μια ομολογουμένως δύσκολη περίοδο περισυλλογής για την Ένωση, είναι ώρα και πάλι να προσφέρουμε νέα δυναμική σε αυτήν την προοπτική. Εκεί αποσκοπεί άλλωστε και η πρωτοβουλία, που εξήγγειλε πρόσφατα ο Πρωθυπουργός από την Κωνσταντινούπολη, για ένα νέο Οδικό Χάρτη για την εντατικοποίηση της πορείας των χωρών της περιοχής προς την Ένωση.

Η πρωτοβουλία αυτή, με τον ορισμό του 2014 ως καταληκτική ημερομηνία ένταξης όλων των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων στην

Ε.Ε., πέρα από τον έντονο συμβολισμό που εκπέμπει, έχει ένα συγκεκριμένο και απτό σκεπτικό: να ενθαρρύνει τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων να προχωρήσουν με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και στην επίλυση των ανοικτών τους ζητημάτων, και να προσδώσει νέα κίνητρα στους λαούς και τις κυβερνήσεις των χωρών της περιοχής για την εκπλήρωση του κοινού ευρωπαϊκού οράματος.